

అభినవసరస్వతి

యను నొక మాసపత్రిక.

జానపాతి పట్టాభిరామశాస్త్రిచే
ప్రచురింపబడుచున్నది.

జానపాడు.

సంపుటము 17	1923 సం॥ ఫిబ్రవరి నెల	సంచిక 11
------------	--------------------------	----------

విషయములు.

- ౧ గుంటూరు కోలాహలము- ... సంపాదకుడు.
- ౨ ఆస్పృశ్యత్వానారాధన పీఠిక- ... సంపాదకుడు.
- ౩ ధర్మసర్వయము- మల్లాది అంజనేయశాస్త్రిగారు.
- ౪ నాగైరభండము- ... సంపాదకుడు.

చందాస్పృశ్యయము సంవత్సరమునకు

ప్రధానపోషకులకు రు 25 0 0 సహాయులకు రు 5 0 0

పోషకులకు రు 10 0 0 చందాదారులకు 3 0 0

Printed at the Chandrika Press, Guntur,
and published at Janapadu by the Editor, Astavadhani
Janapati Pattabhirama Sastry.

ప్రధాన పోషకులు.

- ౧ శ్రీ శ్రీ జగద్గురు విరూపాక్ష స్వామిలవారు, వెంకటపల్లి.
- ౨ శ్రీ శ్రీ జగద్గురు పుష్పగిరి స్వామిలవారు, వైకుంఠపురం.
- ౩ బాకరాజు పరాంకుశరావుదేశాయిగారు, యాదవరం.
- ౪ రామశింగుగారు, నెల్లూటూపాపురసంస్థానములమేనేజరు, నెల్లూటూ.

పోషకులు.

- ౧ శ్రీ శ్రీ జగద్గురు ఆభినవ విరూపాక్ష పీఠాధిపతులు.
- ౨ ఎనమండ్ర లక్ష్మీనరసింహముగారు, మర్చెంటు, బెజవాడ.
- ౩ రాజా వెంకటాద్ర్యప్పారావు, బహదరుగారు, వుయ్యూరుయెప్పేట.
- ౪ రాజామంత్రిప్రగడ వెంకటహనుమంతరావు, రాఘవరావుగారు, లింగగిరి.
- ౫ తంగెడ నరసింహారావుగారు, కరణం, మోక్షంపాడు.
- ౬ శ్రీరామయాంబికా పుస్తకభాండాగారము, లక్ష్మీనర్సాపురము.
- ౭ లింగాల వెంకటరెడ్డి దేశముఖుగారు, మందవరము
- ౮ చూరబుడ్డి రత్నా రెడ్డిపటేలుగారు, న్యాలపాళెం
- ౯ లింగాల సీతారామరెడ్డి బండారెడ్డి, దేశముఖుగారు, నారాయణపురము
- ౧౦ టి. లక్ష్మణసింగుగారు, జోనగాం
- ౧౧ నెల్లూటూ నరసింహారావుగారు, జోనగాం
- ౧౨ రంగచార్యులుగారు, ముక్త్యూరు, దేశముఖు, మనీషుల్లు.
- ౧౩ టేకులపల్లి కృష్ణారెడ్డిగారు, కేశవాపురము.
- ౧౪ జాగర్లమూడి మళ్ళప్పస్వామినాయుడుగారు, కాలింజేరు
- ౧౫ పిళుపాటి వెంకటరాయశర్మగారు, కరవలి
- ౧౬ శ్యామాపంతుల వెంకటేశ్వరరావుగారు, తహశీల్దారు, సిరిసిల్ల.
- ౧౭ గూడూరి వీరసాంబశివరావు సర్వేపాండ్లగారు, మామిడిమూరు
- ౧౮ పొట్లపల్లి జగన్నాథరావు దేశముఖుగారు, అశ్వారావుపల్లె

సహాయులు

- ౧ వావిళ్ళ వెంకటేశ్వరశాస్త్రిగారు, చెన్నపట్టణము.
- ౨ బుడంపాటి సుబ్బయ్యగారు, మర్చెంటు, కాకినాడ
- ౩ సంగెం రామారావుగారు, సంగెం
- ౪ పెద్దిళ్ల వీరయ్యగారు, పీడరు బెజవాడ
- ౫ నెల్లూటూ కేశవరావు దేశముఖుగారు, నెల్లూటూ
- ౬ రంగావయ్యల రంగయ్యగారు, నర్సారావుపేట
- ౭ నారాయణరావుగారు, చాతారుపల్లె
- ౮ తేలూరి రామన్నగుప్తగారు, సదాశివునిపేట

అభినవ సరస్వతి

సంపుటము ౧౭ } జానపాదు. } సంచిక ౧౧
 } క్రొధన సం॥ మాఘమాసము. }

గుంటూరు కోలాహలము.

గడచిన ముక్కొటియేకదశి శ్రీశ్రీ జగద్గురు పుష్పగిరి పీఠాధిపతులు గుంటూరునకు విజయముచేయుటయందు జాలరుండి బ్రాహ్మణులు భక్తిశ్రద్ధల గనబఱచి గరిపూజించి తత్పదపద్మాగ్రాధనచేతను జండ్రహాళిశ్వరదర్శన తీర్థప్రసాదస్వీకారము చేతను దనుపదివ్వు ధర్మోపన్యాసశ్రవణముచేతను బరిపూతాంతఃకరణులైరి. కొందఱు పేక్షనసాించిరి. కాని మునుపటిమాన్యాలు ముందమండినఱులు నిష్పటిమాన్యాలు నిచ్చినట్లును సామెతగా నుపేక్షగూడ నిహింపక పీఠాధిపతులను దదాస్థాన విద్వాంసులగు వేయేల తత్పితాభిమానకీలకగు నెల్లదనుగూడ బిట్టు మాషించి పెక్కు కరపత్రములు పంచి కొందఱు కొంతకోలాహల మూచరించినందులకై మందలపించినది. అట్టి వార లేనిచులో మైన నింత విచారింపఁ బనిలేకుకాని లక్ష్మి యెవరియింద్ల సదా నివసంపఁ జూచుచుండఁ నో యెవరు సర్వవృజీవములకును నాధారభూతులో దేవబ్రాహ్మణధర్మక్తి యెవ్వరికిఁ గులశీలమో యెవరికిఁ ది పోష్యమాణ విద్యద్రావ్యహృదయ ద్వారమునను బాల్యమాన దేవాలయాన్న సత్రముల ద్వారమునను దిగంత విశ్రాంతమగు చున్న నో యట్టి శ్రీమంతు లట్టి పగోప కారసారీణు లట్టి సుజనవర్ణులు వైఖ్యలే యట్టి యక్ష్మశ్యమునకుఁ గడంగి తత్పురమునకును మండలమునకును దేవమునకును వేయేల జాతి కంతటికిని నవయశస్సు గడించినందులకై యత్యాశ్శ్యశ్చిచారుల నందనలపించినది. పిరు కల్లకమాగత పూర్వోక్తగుణ విశిష్టులగుటయే కాక ప్రకృతకాలానుగుణముగా ఎద్యాధికులుగూడ నైయున్నవారు. అట్టివారి కిట్టివిపరీతముద్ధి పుట్టుట వైపరీత్యశంకా నమాము కాకమానదు. చెట్టుచెడెడివాటికేకదా మక్కమూలిపిందెలు పుట్టుట. ఊరు కాదు గోసిన యెనుడో బండముండకొడుకు ప్రేలికట్లు మూడుదెప్పల సన్యాసచునియూ నేమోయనియూ శంకరగురువరంపరాగతపీఠాధిస్థితై శనదమాచిగుణసంపత్తి గలిగి నాలుగు సం॥ నుండి నలుబదియేడు భూమింగల విద్యద్రావ్యహృదయ నానా జనులచే నవరీతుడైనద్రవ్యవ్యయపూర్వకముగా నర్చింపఁబడుచు జగజ్జగీతుమానముగా సంచరించు పరినాజకాచార్యుల బడచిట్టుట యధికపాపాపాపము

ఏ పోలిసెట్టి యాదినారాయణ గుప్త గారో యే చీరుత్తరి కుమారస్వామి గారో తమకుఁ గలిగిన యాంక్షలయభాషా పాండిత్యము సాధకముగాఁ గరవత్రములఁ బంచితే కాని మాకుఁ దెలియదని తప్పకొనుటకుఁ గూడ వీలులేనంత సాహసము వయోధికులు విద్యాధికులు ధనాధికులు యశోధికులు నైన నుద్ది వెంకటసు బ్బయ్యగారు మున్నగు నహంకారులే కావించుట కడుశోచనీయును. వైశ్యవంశజులే యగు దొడ్డా వెంకట రత్నముగారు శ్రీ పుష్పగిరి స్వాములవారికి భిక్షనేరఁగడంగుటయు వలదని యనేక బోధముల బోధించి తమ బోధ యాయన చెప్పి కెక్కమికిఁ గినిసి కో కేటిలోఁబడి ప్రాణ త్యాగము చేసికొనెదనని పోవుచుండఁగాఁ గొందఱు పట్టుకొని వచ్చిట్లును వెంకట రత్నముగా రీసంగతి మండలాధికారికిఁ దెలియపఱచినట్లును వారు పిలువఁబంచి వెంకట సుబ్బయ్యగారు మొదలైన కొందఱు వైశ్యనాయకులమ్రోల నాత్మహత్యా ద్యక్ష్పయ్య ముల నాచరింపకుండునట్లు జూమిను పుచ్చుకొన్నట్లు వివరచ్చెడిది. స్వాములవారు పురప్రవేశమునేయునప్పుడు వెంకటరత్నముగారి సత్రములో దిగినికుండ నాగు వందలమంది వచ్చి కోలాహలము చేసిరఁట. అయినను వెంకటరత్నముగా రిఁడిటికిఁ దగు సత్తరమిచ్చి ధిక్కరించి శ్రీ స్వాములవారిని బ్రవేశపెట్టిరఁట. వెంకటసుబ్బయ్య గారి కేమి తక్కినవారి కేమి యింతంతసాహసములు చేయుట కేమంత మండలభాగము మీఁదఁబడినదో తెలియఁబడదు. పీతాధిపతులకుఁ బూజచేయఁగూడదని సభలలోఁదీర్మా నించుగొనియుఁ దమ తీర్మానము ప్రకారము నెఱవక శ్రీవాంకి భిక్షాపాదపూజాగులు జరిపిన తక్కిన వైశ్యులయిండ్ల కెవ్వరును భోజనభాజనముల కదురాదన కట్టుకట్టియు నీత్యైక్యపుంగువులు సంపాదించిన పుణ్యముగాని పురుషార్థముగాని మొక్కిరింతయుం గానఁబడదు. అపయశస్సు మోయుటయుఁ బ్రభుత్వమువారిచే ముందరింపఁబడుటయుఁ బురోహితులచే విసర్జింపఁబడుటయు నీమామలాధ్యములు సూత్రము మహావాంకిఁ గలిగినవో మైలెంటికిని జేయలేనన్న నునిగానికీమాత్రము తోచింపలేకత్రికిరఁ జేయనే చేసిరి కాని యూహకుండలేదు. పురోహితులు తన్ను విసర్జించినఁ దామును బురోహితుల విసర్జించి తానములుపట్టియు దగ్భకట్టు చంకరిబెట్టియుఁ జాలోహిత్యమునకు దిగి

బ్రాహ్మణులు స్వయంకృతాపరాధమునఁ గొంతయుఁ గాలమగొనుమునఁ గొంతయుఁ బ్రజలచేరిన బ్రతుత్వమువారి చేతను జివరంపఁబడినఁ బడుదురుగాక శాస్త్రములచేత మొదటనే యుంపఁబడియుండిరి. స్వర్ణకణ్ణములవారికిని వారు గురువులు వారికి గురువులు పీతాధిపతులు. అట్టి పీతాధిపతులఁ దిరస్కరించి పూజానమస్కారాదులు చేయవలదని వైశ్యులు కట్టకట్టి తరువాత వారియిండ్లఁ జాలోహిత్యముచేయింప వలదనియు వారి నే మాశ్రయించి జీవింపక వ్యాపారము లనలంబింపక లెననియు మీరు

సభలు సంఘములు నేర్పడుచుకొనుటయు వైశ్యనాయకు లెక్కడికో యేగి కొందఱ బ్రాహ్మణులఁ జూరొహిత్యమునకుఁ దీసికొనివచ్చిరి. యేకులమున నైనను గట్టునిలుచుఁ గాని మాకులమున మాత్రము నిలువదు. శ్లో॥ గజానాం మందబుద్ధిశ్చ సర్వాణాం మందద్రతా బ్రాహ్మణానా మనేకత్వం త్రిభి ర్లోకోపకారితా॥ అను న్యాయమును సార్థ పఱచుచు బ్రాహ్మణు లనేకత్వమే యవలంబింపకున్న నిట్టదోగతి నేలకూలుదుర కనుక మావారు పురోహితులుగాఁ గొందఱు దయచేసిరి. వచ్చినవారిని గొందఱు మఱి లించిరి. అందులకు వెఱచి కొందఱు చనిరి. కొందఱు మసిరి. మనిన నేమి-వినిన నేమి గుంటూరు వైశ్యులు రమారమి ౧౦౦౦౦. ఇందఱికి ముగ్గురు నలుగురు పురోహితు లేవి చాలుదురు ? అందులో సూర్యోపగాగము తటస్థించుటయుఁ బ్రముఖులయిండ్లకు మాత్రము బాపనయ్యలఁ బంపి తక్కటివారి యిండ్లకుఁ దండోపతండములుగా బంచాంగములు చేతఁబట్టియు దక్కటలఁ జంకలఁ బెట్టియు వైశ్యయువకులే బయలుపె డలిరి. వారికి నాయకులై వద్దివెంకటసుబ్బయ్య ప్రభృతులు మోటారులోఁ బ్రతియిం టిసుండఱ నాఁగుచు మీరు తిర్వణములు విడుతురా మీరు క్రాధము పెట్టుదురా యని ప్రస్నించి బలాత్కృతిమై నందఱిచేతను నువ్వులు నీళ్ళు విడిపించి బాపనయ్యలకుఁ బాలనీయనివారిచే నెల్లఁ బదిపాలాలిప్పించి వణిక్కురొహితుల నలవార్చి. పాపము గుచ్చుడికానులమోయలేక నెత్తులును బియ్యముమాటలు మోయలేక నీపులును వైశ్య యువకులకుఁ గాయలుకాసెను. గడచినమాసమున గుంటూరులో నిట్టికోలాహలము నడిచెను. ఏకోలాహలము నడచిన నేమి! ఎన్నిమానములో యుండవలసిన స్వాములవారిరువదిదినములే యందందురుగాక. వైశ్యము గజోత్సవములే. నిత్యముఁ బాదపూ జలే-నిత్యము వారి సత్రమున నేయిరెండువేల బ్రాహ్మణుల కన్నప్రదానమే - వారి వైభవమున కీమన్మాల్యమును లోపలలేదు. దొడ్డా వెంకటరత్నముగారు, లింగమల్లు రామచంద్రరావుగారు మున్నగు వైశ్యులగూడఁ గొందఱు శ్రీవారికి విధేయులై నేదించిరి.

దేవప్రాహ్మణులయందేమి నేకగురువులయందేమి యత్యంతభక్తియుక్తులై యన వగతము నేదించు దెజవాడ మొదలగుచోట్ల వసించు వైశ్యులఁ జూచిమ్రెవను గుంటూరు వైశ్యులు కొంత దారికివర్తురుగాక. స్వాములవారో యెవరో కర్నూలులోనో కొల్లూరులోనో తమ్ము వైశ్యులు గానియు వేదోక్తకర్మాధికారము లేదనియు నేమో యనియు నగౌరవపఱచిరనియు నందునై మేమిట్లు ప్రతిఘటింపితిమనియు వన గుంటూరు వైశ్యులు కొంత ముచ్చటించుచుండుట. వానికిని యతుల కీజాంబోలికాదు లనవసరము వానికిని మఱికొన్నింటికిని సమాధానముగా జాతుర్వైశ్య మహాజనలకుఁ బ్రబోధనము

శిరికతో గుంటూరుపురవాసులేయగు వల్లాది లక్ష్మీనారాయణ ప్రయగ చంద్రమాణి
శర్మగార్లచేత నొకపాత్ర మచ్చొత్తింపబడియున్నది. ఆయంశములు తెలిసికొనఁ
గోరువారి లద్దానిఁ బఠితురుగాక. నలయువో మాపత్రికయందే యొకపరి
ప్రచరింతుము.

— * సప్తాహములు * —

పెక్కెండ్రుజను లిట్లు బ్రహ్మద్వేషులగుచుండటచే బ్రాహ్మణుల వన్ని
రజుగుచున్నను వారే యింకను సప్తాహాది సత్కార్యములు చాలఁ గావించి సకల
భూతములను సంత్వేషింపజనుటమూలమున సద్యశమును గడించుచున్నవారు. ఈమాన
మున నొక్కనగ్నరావుపేటడివిజనుననే మూడుసప్తాహములు: కుంకలగుంటలోఁగూర్కా
దాసుగారి దొకటి. మాచర్లలో లంకా చంద్రమాణి దొకటి. వేమవరములో సోమ
యాజుల అప్పయ్యగారి దొకటి. కూర్మాదాసుగారి సప్తాహము క్రొత్తదికాదు. భద్రా
చలమగ్గయున యాత్రికుల కందఱకును దేవతలుపెచ్చ నన్నప్రదాన మాచరించుటయే
కాక యేపేట నొకసప్తాహ మేయూఁదనోకానించునత్పురుషుఁడేయన. నిరుదువువ్యమా
సమున నగ్నరావుపేటలోఁ గావించబడిన వీరిసప్తాహమునుగుర్చి యీపత్రికలో విరళ
ముగా నివేదిక చే ప్రచరించుముంటిమి. చంద్రమాణిగారిసప్తాహము జరుగఁజోవుచున్నది.
వేమవరములో సోమయాజుల అప్పయ్యగారిసప్తాహము స్వవిధముల సంక్లాఘ్య
ముగా జరిగియుండుట చత్తుర్గోచరమగుట దృఢముగా వ్రాసఁగలిగితిని. అహోరాత్ర
ములు నాదముతీయమండ హరినాచుసంకీర్తనము, యద్రాధిపేక సహస్రనామార్చన
ములు, దిన మొకహరికథ, యేడుదినములు నేడుపిండివంటలు, చివరకు శూద్రుల
దగ్గరనుండి పంచములపర్యంతము పక్ష్యాన్న సహితముగా నన్న బానము. మూలగొట్ట
గుంట వలన వేలకొలదికాపుల సమావేశము లేకపోయినను నిత్యము నూటికిందొక్కర
లేకుండ బ్రాహ్మణాన్న బానముతో నీ కార్యము కడుబాగుగా జరిగింది. అప్పయ్య
గారికి సగముద్రవ్యము చందాలవలన సమకూరినను సగముమాత్రము ఋణముచేయక
తప్పినదికాదు. ఈయనయే కాదు. మఱియొకరే కాదు. మఱుదివలెయున్న పురు
షులదికిమీఁతిన బహువు వైనివేసికొని ఋణగ్రస్తులై భార్యాపుత్రాదులకుఁ బరమ
శత్రువులు గావొందురుగాక. “పితాచ ఋణవాక్ శత్రుః” అను నీతిని స్థానము
చేసినవారు చావొందురుగాక!

శికింద్రాబాదునుండి బ్రహ్మశ్రీ చివుకుల అప్పయ్యశాస్త్రిలు గారు, శివపురపు వీరభద్రపాకయాజగారు మున్నగు పెద్దలు కొందరు అస్పృశ్యతా నివారణ ఖండనమును పేర 16-11-25 తేదీన ప్రకటించిన కరపత్రికను జూచుట తలపించెను. తర్వాత వారి పత్రికకు సమాధానముని కాజోలు మే మెన్నడు వినని కనని అది హిందూ జాత్యున్నతి నభా కార్యనిర్వాహకులను పేరుతో నెవరో కొంతమంది ప్రకటించిన పత్రికను కనుటగూడ సంభవించినది. ఆరెంటిని బతింపగ దోచిన విషయమును యీ పత్రికా ముఖమున సుజనులకు తెలుపుకొనుచున్న వాడను.

అది హిందువులగు తమను శాస్త్ర ప్రభృతులు చండాలురనుట దూషించుట యని కడజాతివాండ్రొక వింతమాట వ్రాసియున్నారు. “అది హిందువ” ను పదము కాని ఆ పేర నొక జాతికలదని కాని వాండ్ర కస్పృశ్యతకలదని కాని శ్రుతిస్మృతి పురాణేతిహాసములయం దెచ్చుటను ముచ్చటించబడి యుండలేదు. అందు చండాలురను నొక జాతివాండ్రకులరనియు, వాండ్రకు మాత్రమే నస్పృశ్యతకలదనియు చెప్పబడియున్నది. శ్రీయుత కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు, రాయప్రోలు సుబ్బారావుగార్లు అదిహిందువుల యస్పృశ్యత పోవలయుననుటచే వాండ్రు చండాలురైయుందురని నిశ్చయించి శాస్త్ర ప్రభృతు లట్లు వ్రాసి యున్నవారు. అది దూషణ మెట్లుగును ?

ఇంతయేల ? అదిహిందువులు చండాలురగుదురా ? కారా ? చండాలురైన వాండ్రను చండాలురని శాస్త్ర ప్రభృతులు వ్రాయుట యుక్తమని వివేకులు చెప్పుదురు కాని దూషణమనజాలరు. ఇక అది హిందువులు చండాలురు కానిచో రావుద్వయము శాస్త్రాచారవిరుద్ధముగా వాండ్రకు నస్పృశ్యతకలదని చెప్పి అది నివారించవలెనని బోధించుట వివేకికార్యమని యెవరనగలరు ? ఎట్లుజూచినను కడజాతివాండ్ర పత్రికాప్రకటనము పనిలేనివానిపనిగా నున్నది. కావున కడజాతివాండ్రను పోల్చుహించి వాండ్రచే నీ వ్యర్థపత్రికలను వేయించుటకంటె శాస్త్ర ప్రభృతులు తెలిపిన పగిది రావుద్వయము సత్సభజేసి తమ

వాదము శాస్త్రవిహిత మని నిలుపుకొనుట మంచిది. అదిచేతగాదా
“విభూషణం మహాన మకండితానాం” అనునట్లు మిన్నకుడుట
మంచిది.

ఇట్లు భగ్వాభిలాషి,
నామగ్నుల నారాయణమూర్తి శాస్త్రీ.

ఇంతవఱకు నీపేక్షతోఁ బ్రకటింపఁబడినయంతయులు లోకము
ముప్పాతికమూడువీసము అస్పృశ్యతానివారణమున కనభీముఖమని
నిరూపించుచు శ్రీరామకృష్ణచయనులుగారు వ్రాసిన యస్పృశ్యతా
నిరూపణమును నస్పృశ్యతానివారణఖండనమును సిద్ధాంతీకరించుచున్న
యవి. కావ్యకంఠము గణపతిశాస్త్రీగారు తమగ్రంథములో “అస్పృ
శ్యతానివారణమును ఆచరణీయముగాఁగనిపెట్టిన మూలపురుషుఁడు
గాంధీమహాత్ముఁడు ... ఆమహాపురుషుఁడు ... భగవత్ప్రే
రితుఁడే. తాకికదృష్టితోఁగాక శాస్త్రీయదృష్టితోఁగూడ విషయమును
పరిశీలించి మే మతనియందు ప్రజ్ఞేకపక్షపాత మేమియు లేనివార
మైనను ఆతని దయార్ద్రస్థిం దేశమును శిరసాస్వీకరించితిమి” అని
జేర్కొనియున్నవారు. ఇట్లే మఱకొందఱు సంఘసంస్కరణవాదు
లగు స్వరాజ్యకాములు వ్రాయుచున్నారు. అస్పృశ్యతానివారణము
నాచరణీయముగాఁగనిపెట్టిన యా గాంధీమహాత్మునియెడఁ బ్రకృతము
బుద్ధిమంతు లెట్టియభిప్రాయము పడుచుండిరో దిగునఁ దిలకింపుడు.

1925 వ సం॥ జనవరి నెల 7 వ తేదీ

(ఆంధ్ర వారపత్రిక)

గాంధీమహాత్ముడు.

అస్పృశ్యతానివారణము.

బాంబాయిలో ప్రతికూల సభ

“బెల్గాం కాంగ్రెసు మహాసభ కథ్యత్యతనుహించి మహాత్ముడు
ప్రారంభోపన్యాసమున అస్పృశ్యతనునిరసించుట ఆక్రమమని ఆక్షేపించు

టకు బొంబాయిలో మనమోహన్లాసురాంజీగారి అధ్యక్షతక్రింద బహిరంగసభజరిగినది. “ ఇప్పుడు అంబువ్యాధులు తగిలినవాని ప్రత్యేకించుచున్న పద్ధతిమీదనే వెనుక అస్పృశ్యులను వేర్పడినది. హిందూసంఘమునందలి అంత్యవర్ణములవారు సీతీమణులవారములకు విరుద్ధముగా మెలంగుటచే వారస్పృశ్యులని ప్రత్యేకింపవలసివచ్చినది ” అని రాంజీగారు నుడివెరి. “ గాంధీగారు నాస్తికుడు. ఒక పంచుకన్నయెంచుకొని తనకుమార్తెనుగా చూచుకొనుచు తనయింటనే యుంచుకొనెను. ఇది హిందూమతధర్మములకు కేవలము విరుద్ధము ఇట్టి మహార్యము లొనరించువారని శిక్షింపకుండుటచే హిందువులు పిరికి పంపలని స్పష్టముగు న్నది. ఇట్టి మతవిరుద్ధములగు పనులనుచేయుచు ఇతరులనుగూడ పోతాగ్రహముచు చుండువారిని వీక పిసికి చంపుటకు సాహసింపవారుగూడ హిందూసంఘమున కొందరు కలరు ” అని సభలో నొకడు పలికెను. అత డటుల పలుకగానే సభలో గొప్ప గగ్గోలు కలిగినది. మతము కొరకు హిందువు లెట్టిత్యాగమునైన చేసెదరని నొక్కచెప్పుటయే యీవ్యక్తి ఉద్దేశముకాని నిజముగా చార్లస్వము సలుపుట అతని యుద్దేశముకాదని అధ్యక్షుడు రాంజీగారు సర్దిచెప్పి సభ్యులను సమాధానపరిచిరి. వైకంటాను తారకేశ్వరము లోను సత్యాగ్రహముచు ప్రారంభించినవారు మతద్రోహులని గూడ ఆవ్యక్తియే పలికెను. అస్పృశ్యులను జొరగింపగూడదని ప్రచారము చేయుట కొక ఉపసంఘ మేర్పరుప బడెను. ”

ఇందుపై విజ్రాయుధపత్రికాధిపతి కవిరాజశ్రీపాదకృష్ణమూర్తి శాస్త్రిగా లేఖ యభిప్రాయ మిచ్చిరో యీక్షింపుడు.

“ ఈవ్యాసమును జూచి ఇక్కాలమునఁ గూడ నిట్టి సభలు చేయువా రుండిరా ? యని మిక్కిలియచ్చెరువు నొందితిని. గాంధీగారి యందు నా కిప్పు డ తపశ్శాసము లేక పోయినను ఇందు నాస్తికుఁ డని చెప్పినమాటతో నే నేకీభవింపనొనర్చుకయభిప్రాయము నాస్తికుఁ డనగా జాతిమతాచారహీనుఁ డని యర్థము కావచ్చును. ఒకప్పు డొక మహావిద్వాంసుఁడు నాతో “ గాంధీ ప్రత్యక్షవృద్ధుడు. హిందూ మతధర్మములను నాశనమును జేయుటకై రాక్షసాంశ సంభూతుఁడు,

అతనివలన దేశము నాశనమైనది " అని మొదలయిన చుగళులు చెప్పి నప్పుడు నాకెంతో కష్టము తోచినది. అంతఃగౌరవకాలమునకే తిరు పతితో వేంకటేశ్వరాలయములోనికి బోయి మూలమూర్తియు దేవుని ముట్టుకొని సేవించుటకు హక్కు గలదని ప్రబోధించి నట్లు పత్రికలలో విని నిర్విణ్ణుడ నైతిని. గాంధీగారి " నను మున్ను మిక్కిలి పొగడియున్న వాడను. ఇప్పుడానోటితో దెబ్బ వలండును గాని నాకి శాస్త్ర జన్యజ్ఞానము గాని లోకజ్ఞానముగాని రాజకీయజ్ఞానముగాని లేదని స్పష్టమైనది. రామాయణకాలమున వేశ్యలు లేరని వీరెన్నో యువవ్యాసము లిచ్చియున్నారు. ఋశ్యశృంగుని రప్పించినది వేశ్యల చేతనే యని వారికి దెలియదు. రాజకీయవ్యాపారములో వారు చేసిన చేతలే తచ్చూన్యత్వమును జూచుచున్నవి. గాంధీగారిని నెత్తిపైఁ బెట్టుకొని పూజించినవారే యిప్పుడు పెక్కుమంది దూషించుచు న్నారు. " సహాయనిరాకరణము చేయవలెను. పన్ను లెగవేయ వలెను " అని దేశమంతయుఁ బ్రబోధము గావించి వైస్రాయికి యుద్ధమును ప్రకటించినట్లు నోటీ సిచ్చి తుదకు దాను జల్లగా జాటి మాటిపోయినాడు. ఆయనమాట విని మనసోదరు లెందరో కాగా గారంబులంబడి నానా కష్టములపాలై పోయినారు. ఇతనిమూలము ననే మనదేశీయులు పెక్కువేలు రణనిహతులై పోయినారు. కోట్లకొలది ధనము సముద్రము పాలైనది. ఆయన ప్రాణమునకుఁ బడి యిప్పు డెందఱో దుఃఖించుచున్నారనుట నిశ్చయము.

ఈవ్యాసములో గాంధీగా రొక మూలపిల్లను దనముంటుం బెట్టుకొని కూతునివలె బెంచుకొనుచున్నారని విని వినికిడి దగిన పనియే చేయుచుండి రని పైఁ బేర్కొనిన విద్వాంసుని , ఈవక్తను బ్రశంసించితిని. బొంబాయిలోనే గాక యీదేశమునందును అట్టి సభలు కొన్నిచేసి సంఘముల నేర్పరింతురు గాక యని కోరుచున్నాను.

" సంపాదకుడు "

ఇదియునుంగాక యీకవిరాజగారి హితబోధంగూడఁ దిలకింపుడు:—

హేతుబోధము.

కాలము తలక్రిందులయినది. కర్మము ధర్మము లనుగంటింపి. వర్ణసంకరము న్యాపించినది ప్రాచ్యులు తిరిగి జేసినవారే సుకాశన మాంస భక్షణాది దుష్కారములు చేసినవారన్నారు. చండాల సంపర్కము గలిగించుకొనుచున వారు. ఆ కుమతస్థులు, బ్రహ్మసూక్తులు, గాంధీమతస్థులు లోనగువారు పైకొకటి జేయూత నిచ్చుచున్న వారు వా రాబలంబునం బ్రబలి యభేచ్ఛముగం బ్రవర్తించుచున్న వారు. వారివర్తనమున కక్షాకింతయు లేక యున్నది. పితాధిపతులు నానుమాత్రావశిష్టులై యున్నవారు. చండాల సంపర్కము చేయ వచ్చు ననుసభలకు, పరిశుద్ధవైదికవంశమునం బుట్టిన పండితమహ్యుల పోయి అగ్రస్థానము లలంకరించుచున్నవారు- వారు వైకి వచ్చి శ్రీరంగ నీతులు చెప్పుచున్నవారు. నదికాముల చూపిన వారు చండాలుల యిండ్లలో భుజించుటకే కాదు వారిలో సంబంధబాంధవ్యములు గలిగించుకొనుటకైన సందేహింపరు. ధనమూల మిదం జగత్తనున్యాయ మిప్పుడు సార్థకమై యెప్పుచున్నది. 19-6-25 వ తేదీన పాలకున్నిలో జరిగిన సభలో ఉపద్రష్ట సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిగారు సుపన్యసించుచు “లోకములో గొందఱు తమపై సపవాదమును గల్పించినారనియు, చుడాలా స్పృశ్యత విహితము కాదని పలివెలలో జెప్పితి ననియు తమతప్పు లేదనియు” జెప్పినట్లు వ్రాసియున్నారు. తప్పులేదనినప్పుడు “అస్పృశ్యతానివారణసభ కధ్యక్షుడుగా నివేలయుంటి, వది తప్పు కాదా?” అని యెవరైననడిగియుండవలసియుండె. అట్లు జరిగినట్లు లోకము. ఇట్టిభయసందేహములచేతనే వర్ణసంకరము ప్రబలుటకు హేతు వయినదనుట నిశ్చయము.

కట్టిచో నుత్తమబ్రాహ్మణ తీత్రియ వైశ్య శూద్రులు నడుముగట్టి గట్టి ప్రయత్నములు చేసి తా మెట్టిభయసందేహములనుం బాంధక దైవముపై భారము వైచి న్యాయమార్గమునం బ్రవర్తించుచు లోకము నావరించిన దురాచార పిశాచమును పెడలఁ గొట్టవలెను. ఇందు విషయమై కేవలసభలు మాత్రము చేయుచున్న నేమియు లాభము

లేదు. అప్పటి యువన్యాసములు తీర్మానములు నప్పటితోడనే చరిత్రా
రము లగుచుండును. అట్లుగాక ప్రతిగ్రామమందును, ప్రతిపురమందును
సంఘముల నేర్పఱుప వలెను. ఈసంఘము లన్నియు మండలసభను
జేందియుండ వలెను. తగినవారిని ప్రచారకుల నియమింపవలెను.
వారు ప్రతిస్థలమునకును బోయి వర్ణాశ్రమధర్మము లెఱింగించుచు
మతబోధ చేసి సంఘము నభివృద్ధిగానికి దేవలెను. ప్రతిసభ్యుడు
నెల 1 కి రు 0-2 0 లకు ధర్మావకాశుండ చందాల నిచ్చుచుండవలెను
ఈ చందాధనము గ్రామసభాధిపతులు మండల సభకు జేర్పవలెను.
వారు దానిని దగునట్లు వినియోగించవలెను. గ్రామములలో తప్పు
చేసినవారిని తెలిసినంతనే తత్తత్సభాధిపతులు విచారించి తమయభి
ప్రాయము మండలసభకు నివేదించవలెను. మండలసభవారు వారిని
బహిష్కరించినట్లు తీర్మానించి గ్రామసభాధిపతుల మార్గమున గ్రామ
స్థులకుఁ దెలుపుచుండవలెను. అప్పు డప్పు డవసరముం బట్టి సభలు
చేయుచు నాయా విషయ మంతయు నొకపత్రికను స్థాపించి తన్మార్గ
మునఁ బ్రకటింపవలెను. ఇందు జేరిన యేసభ్యునికైన మతవిషయ
మున నభియోగాదులు తటస్థించినయెడల మండలసభ్యులు లోకగు
వారందఱును దోడ్పడవలెను. ఇత్యాదు లనేకములు చేసి వర్ణాశ్రమ
ధర్మములు నిలువఁ బెట్టవలసిన సమయము వచ్చినది.

శ్లో. యదా యదా హి ధర్మస్య గ్లాని ర్భవతి భారత

అభ్యుత్థాన మధర్మస్య తదాత్మానం సృజా మ్యహం॥

అని భగవంతుడు చెప్పియున్నాడు. ఇప్పుడు ధర్మస్వరూపు
లైన మీరే భగవంతులయి బయలుదేరి ధర్మమును బ్రోషించి కృత
కృత్యు లగుదురుగాక యని విన్నవించుచున్నారము. ప॥ సం॥

చూడుడు- వర్ణాశ్రమధర్మసంస్థాపనము.

Extract from the life of Swami Vivekananda

(page 286) of Vol II.

On the morning of the opening of the Parliament
we all assembled in a building called Art Palace where

one huge, and other smaller temporary halls were erected for the sittings of the Parliament. Men from all nations were there. From India were Mazoomdar of the Brahma Samaj and Nagarkar of Bombay Mr. Gandhi representing the Jains and Mr. Chakravarti representing Theosophy with Mrs. Annie Beasant.

పై దానివలన శ్రీ గాంధీగారు జై నమతాభిమాని యనకతప్పదు. అట్టివాని జై నమతధర్మములు వైదికమతధర్మములనబడవు. వైదిక కర్మవిధానమం దాయనను ప్రమాణముగాగైకొని వర్తించవలయునని కోరెడి వైదికమతావలంబులకు వెర్రిబట్టినదనవలయు. మహాత్ముడు బోధించునవి జై నమతధర్మములే గాని వేరుగాదు.

హరీమధ్య ప్రకటించిన ఎంగ్ ఇండియా పత్రికలో రాజకీయాం దోళనములో తాను ప్రవేశించుట మానుకొనినచో తాను చేయవలసి నది తోటిపనియేగాని మరియొకటిలేదని చెప్పియున్నాడు.

తోటివాడనగ బయల్పడిన మానవ మలములచే మానవాది జీవప్రపంచమున కుపద్రవ మొనగూడకుండునటుల పవిత్రముచేయు వాడని వారియభిప్రాయమయియున్నది. వారిపంటివారు తోటిపనిని చేయబూనినపుడు మానవత్వమెల్లయు తోటిపనినే చేయవలయునని బోధించుటగాక మరేమియగు ? అట్లుతోటిపనినిచేయుమని బోధించె ననవీలులేదు. తనయొక్క పరమవిధేయత్వమే వెల్లడించెనవలయు. మానవత్వమందు మలమునకు తుల్యమైన నీచకార్యముగాని, దీనికి తుల్యమయిన ప్రాణసంరక్షణకార్యముగాని లేదని తెలిసియేయున్నది. మలవిసర్జనము లేకుండవీలగునా ? మలవిసర్జనము మానవత్వముండు వరకు దప్పిగదికాదనుటలో నిష్పాదమేగదా ? అట్టిసర్జనము కడమ వ్యాపారములతో సమానముగ జరుగవీలున్నదా ? భోజనముచేయు చోటనే మలవిసర్జన మొనరించవీలగునా ? మలవిసర్జనమునకు సమయ ములు దేశములు కడమ కార్యములకన్న ప్రత్యేకమయియుండుగదా ? తోటివారు మలములగంపతోపాటు భోజనపదార్థములను తయారు చేయుచోట గమనించు పరిశుభ్రత మలవిసర్జనమం దుండనేరదు గదా ? మలము మొక్కపూర్వరూపము పరిశుద్ధమయిన యాహార

పదార్థమేయైనను శరీరసంబంధపాకదోషముచే మలమయి హేయము గుచున్నదిగదా? దానిని దూరముగ విసర్జనము చేయుచున్నాముగదా? తోటివా డొనరించవలసిన పనులను శ్రీగాంధీగారు లెస్సగా విచారిం చినగదా దానినిచేయు నిశ్చయించుకోవలయు? మలముల దూరస్థాన మునకు గొనిపోయి పారవేయవలసిన తోటిపనియు, సర్వ రూచులతో నుప్పు ఆహారపదార్థముల పాకముచేయు వంటవానికనియు వేరుచేరని తెలియవలయుగదా? ఆహార గ్రహణము మల విసర్జనము రెండున్న జీవత్వముండువరకు తప్పినది కాదు. మానవ వ్యాపారమందు మలము విషప్రాయమయియున్నది. ఆప్రకారమే గాడిదె, కుక్క, కాకి, కోడి, పిల్లి, పంది మొదలగు జంతుజాలముల మలము సహితము విషప్రాయ మయియున్నది. అవు, బ్రరె మొదలగుకొన్నిటి మలము విషప్రాయ ములు గానివిదైయున్నవి. దేహతత్వముల ననుసరించి మలముల మంచి చెడుగులు గమనింపబడుచున్నవి. అలాగుననే మానవులందలి దేహతత్వ ముల ననుసరించియే గ్రాహ్యముగాని హేయముగాని వేరుగాదు. దేహములన్నియు గుణత్రయ వికారములతో బుట్టుచున్నవి. గుణ త్రయ వికారజన్యములే సర్వజీవ వ్యవహారముగాని వేరుగాదు. మల విసర్జన మెట్లు జీవసమూహ ముండువరకు తప్పదో మలస్వరూప మగు చండాలత్వము సహితము తప్పనది కాదనియు బ్రాహ్మణ్యము చండాలత్వము సమానము గాదనియు, చండాలత్వము సహితము ప్రాణాధారమునకు గొప్ప సహాయకారియే యనియు దానికి విధించ బడియున్న కర్తవ్యతలయందే యది వశించవలసి యున్నదనియు తెలి యవలయు. శ్రీ గాంధీగారు తోటివాని ప్రస్తావనము తెచ్చినందున దీనిని వివరించవలసినవచ్చెను గాని చండాలుల నిండించుటకు కాదని చదు వరులు గ్రహింతురుగాక. ఇందుచే దోషము సద్భారోపము చేసుకొన కుందురని తమాషణము కోరువాడ. ఇందువిమర్శనమే నాయుద్దేశము గాని నిందయనునది సంస్కృతపబడుట కాదని విన్నవించువాడ:—

మఱియు, నిలుచుండికాని మాటలాడుచుఁగాని యితరుని ముట్టుకొనికాని దిక్కులఁజూచుచుఁగాని యాచమనము చేయఁగూడదు. మఱియు, కాకిని గుక్కను గాడిదను నశుద్ధమును బందిని గోడిని ముట్టువాండ్రను జంజాలురను బతితులను జూచుచు నాచమనము చేయఁగూడదు. తూర్పుముఖముగాఁగాని యత్తరముఖముగాఁగాని యాచమనము చేయఁదగినది. శ్లో॥ కేశవాద్వై ప్రీభిఃపీత్వేకేన దక్ష కరం మృజేత్ ద్వాభ్యా మోషౌచ సంమృజ్య ఏకేనోన్మార్జయేచ్ఛతే॥ జలమేకేనసంమంత్రైః కేన వామకరం మృజేత్ ఏకేన దక్షిణం పాదం వామ మేకేనచైవత॥ సంప్రోక్ష్యేకేమూర్ధాన మూర్ధోష్ఠం నాసికాద్వయం నేత్రయుగ్మం శ్రోత్రయుగ్మం దక్షిణోపక్రమం క్రమాత్॥ నాభిం హృదయమూర్ధా నౌ దక్ష వామభుజౌ స్పృశేత్॥ (కేశవాదినామత్రయముతో జలము మూడుసారులు పుచ్చుకొని తరువాత నొకనామముతోఁ గుడిచెయ్యిని గడిగి రెండునామములచేఁ బెదవులరెంటిని దుడిచి యొకనామముతో నాపెదవులను మార్జనచేసి యొకనామముతో జలమును మంత్రించి యొకనామముతో నెడమచెయ్యిని దుడిచి యొకనామముతోఁ గుడిపాదమును నొకదానితో నెడమపాదమును నొకదానితో శిరస్సును నొకదానితోఁ బైపెదవిని రెండునామములతో నాసికాద్వయమును రెండునామములతో నేత్రయుగ్మమును రెండునామములతో శ్రోత్రయుగ్మమును నొకదానితో నాభిని నొకదానితో హృదయమును నొకదానితో శిరస్సును రెండునామములతో భుజములను స్పృశించవలెను.) ఏతావదాచమనాశక్త స్త్రీభిః పీత్వా కరం ప్రక్షాళ్య దక్షిణకర్ణం స్పృశేత్ (ఈలాటియాచమనమందు శక్తుఁడు గానియెడల మూడుసారులు జలసాగముచేసి హస్తము కడిగి కుపి చెవిని ముట్టుకొనఁదగినది.

కర్మకుర్వ న్నుదోవాయునిస్సరికీ అశ్రుపాతే క్రోధే మాఙ్ఘా
రస్పర్శే తుతే వస్త్రధారణే రజకాద్యంతదర్శనే ఆచమేత్. స్నాత్వా
పీత్వా భుక్త్వా సుప్త్వా చాచమేత్. విఘ్నాత్రతేతశ్శౌచాంతే ఆచ
మేత్. సర్వత్రాచమనాసంభవే దక్షిణకర్ణస్పర్శః. (కర్మముచేయు
చుండగా నపాననాయువు వచ్చినయెడలఁ గన్నిఁభువచ్చినయెడలఁ గ్రో
ధముకలిగినప్పుడు పిల్లని ముట్టుకొన్నయెడలఁ దుమ్మికయెడల వస్త్రము
కట్టుకొన్నయెడలఁ జాకలివాడు మొదలగు కడజాతివారిని జూచిన
ప్పుడు స్నానముచేసినప్పుడు భోజనముతరువాత నిద్రించిన తరువాత
మలమూత్రాదివిసర్జనముదైనఁ గరపాదప్రక్షాలన తరువాతను నాచ
మనము చేయవలెను. కారణాంతరముచే నీకాలములందు శుద్ధజలా
దులు సంభవించకపోయిన యెడలఁ గుడిచెవిని స్పృశించఁదగినది.)
శ్లో॥ యఃక్రియాఃకురుతే మోహాదనాచమ్యైవ నాస్తికః భవతిహి
వృథా తస్య క్రియాస్పర్శా నసంశయః॥ (పై నిజెప్పఁబడినవిధిప్రకారము
గా నాచమనముచేయక యెవ రితిరకర్మములను జేయుదురో వారు
చేయు సత్కర్మము లన్నియు నిష్ఫలములగునుగాన నాచమనవిధి తెలి
సికొని యాచరించవలెను.) ఈయాచమనము స్నానదానాదులయందు
రెండేసిసారులు చేయఁదగినది. శ్లో॥ స్నాత్వా పీత్వా తుభే సుప్తే
భుక్త్వా రథోపసర్పణే । ఆచాంతః పునరాచామే గ్వాసో విపరిధాయ
చ । (స్నానముచేసినను బానముచేసినను దుమ్మినను నిద్రపోయినను
భోజనముచేసియు బాజాటునుబోయినవచ్చినను వస్త్రధారణచేసియు
రెండుసారు లాచమనము చేయుచుండవలెను.) ఇటులనే మలమూ
త్రోత్సర్జనాదులయందును ద్వితీయాచమనము చేయఁదగినది. అయితే
నాచమనమిన్నికట్టుబాటులతోఁ జేయకున్న నేమియనిన నుంచిదిగాదు.
సర్వజ్ఞమూర్తియగు భగవంతుడు ధర్మసూక్ష్మముల గమనించి యీ
యాకర్మ మిటులనాచరించినగాని జరులు పరిశుద్ధులుగాను నభిప్ర
ాయముతో నీలాటికట్టుబాటు తర్పణియున్నాడు.

ఈధర్మరూక్మముల సర్వజ్ఞమూర్తియగు భగవంతుఁడును నుహఃఋష్యాదులును గుర్రైఃకుఁగురుగుగాని మనము జేలిపికొనుట దుర్లభము. సర్వజ్ఞమూర్తులగు నా ఋష్యాదులు చేయుమన్నరీతిని జేయుటయే మనకు విధిగాని యీకర్మములు నేలచేయవలెను, మఱియొక విధముగాఁ జేయఁగూడదా యని యడుగుటకు మన కధికారములేదు. వేదశాస్త్రములు ప్రభుతుల్యములు. సద్ధర్ముడగు ప్రభువు ప్రజలక్షేమముకోరి ధర్మజ్ఞులగు విద్వాంసులద్వారమునఁ గొన్ని ధర్మశాసనములను బ్రవర్తింపఁ జేయుచుండఁగా నా ధర్మశాసనము లేయభిప్రాయముతో నేర్పడిననో యాయభిప్రాయము కొందఱికిఁ జెలియకపోయినను నాచట్టములకు బద్ధులైయుండియే తీరవలెను. ఆచట్టమును ధిక్కరించుట పనికిరాదు. ఆలాటివారు శిక్షాపాత్రులగుదురు. అటులనే యీయాయమనాదులందుఁగల విధులకు మనకుఁ దృప్తికరముగాఁ దగిన యభిప్రాయము బోధపడకపోయినను సర్వజ్ఞుడగు నీశ్వరుని యజ్ఞగనుక నాచిన యావిధులయొక్కయ సుభవముగలవాఁడై జనులయొక్క ధర్మమునొక కేర్పటచుటచేతను మన మావిధులకు ధిక్కరింపక శాస్త్రమందుఁ జెప్పరీతిగా నాచరించవలెను. అటుగాక కొత్త కొత్తరూర్పులుగాని మానుకొనుటకాని చేసినయెడల నీశ్వరాజ్ఞాధికార్థము చేసినవారలమై పరమందు దానికనుగుణమగు శిక్షకుఁ బాత్రులగుదుము. ఆత్మయుఁ బవిత్రము గావేరదు. సంసారదుఃఖములు మానవు. కాన నీశ్వరుఁ జేసి యామహునుభావుని యభిప్రాయము గుర్తెఱిగిన ఋషులేమి యేలాటి విధులేర్పఱచిరో వానిని దప్పకుండ నాచరించఁ దగియున్నది. కాన నాచమన మీకాలమందుఁ జేయఁదగినది, చేయురీతు లీలాటివి యను మొదలుగాఁగల విధు లెందుకు, నేదోయొకవిధముగా మనయిష్టానుసారము చేయఁగూడదా యని యాశంకించఁ గూడదు. ఇటులనే వెనుకఁజెప్పఁబడినకర్మములఁ గూర్చియు నీకఁ జెప్పఁబోవుకర్మములఁగూర్చియు నూహించఁదగినది,

అనంతరము దంతధావనము.

శ్లో॥ క్రతూశ్చ చరణౌ హస్తా ముఖంచాధ యథావిధి ఆచమ్య
ప్రాజ్యుభిస్సిత్యా దంతధావన మాచరేత్ ॥ త్యక్తాభిమంత్రణం తూష్ణీ
వృథాస్యాద్దంతధావనం అస్య ప్రజాపతిః ॥ శృంగోష్ఠ్యుచ్ఛేదనస్సతి॥
దేవతేతిహృదిస్మృత్వా మంత్రారంభే భవేద్భుధః ॥ (ఆచమనము చేసిన
తరువాతఁ దూర్పుగామరి మంత్రాభిమంత్రణపూర్వకముగా దంతధా
వనము చేయవలెను. వనస్పతి మంత్రమునకుఁ బ్రజాపతిః ॥ అను
ష్టుప్ ఛందస్సు వనస్పతిదేవత. ఇట్లు మనస్సులో ఋషిదేవతల స్మరించి
మంత్రాభిమంత్రణపూర్వకముగా దంతధావనము చేయఁదగినది. అభిమం
త్రణలేకుండ దంతధావనచేయుట వ్యర్థము. ఆమంత్రము శాస్త్రమందుఁ
జెప్పబడినది. శ్లో॥ ఆయుర్బలం యశోవర్చః ప్రజాః పశు వసూనిచ | బ్ర
హ్మజ్ఞానంచ మేధాంచ త్వం నోదేహి వనస్పతీ ॥ ఈమంత్రముచే దంత
కాష్ఠము నభిమంత్రించవలెను. దంతకాష్ఠాభిమానదేవతను బ్రాధ్ని
చుట యీమంత్రమందుఁ జెప్పబడినది. ఏవనస్పతీ ! మా కాయుర్దా
యము బలము యశస్సు కాంతి సంతోషము పశువులు ధనము
బ్రహ్మజ్ఞానబుద్ధివిశేషములు నీమ్మని ప్రార్థించుట. ఈమంత్రముచే నభి
మంత్రించి దంతధావనచేయవలెను. దంతకాష్ఠయోగ్యవృక్షములును
దాని ప్రమాణమును జెప్పఁబడినది. శ్లో॥ కంటకక్షీరవృక్షాణాం ద్వా
దశాంగుళసంమితం | కనిష్ఠి కాగ్రవత్సూలం పూర్వార్ధకృతకూర్పకం
దంతధావన ముద్దిప్తం జహ్వలేఖనికాతథేతి ॥ ముండ చెట్లయొక్క
పాలుగలచెట్లయొక్కయుఁ గాష్ఠము పదిరెండంగుళములపొడవుగలది
యుఁ జిటికెనవ్రేలడులావుగలదియు దంతధావనమునకు శ్రేష్ఠమైనది.
కాష్ఠఫలములుగూడఁ జెప్పఁబడినవి.

శ్లో॥ సర్వేధైర్యం వశేదీప్తిః కరణే విజయోరణే | వృక్షే చైవార్థసంపత్తి
ర్భద్రాన్యం మధురస్వనః॥ ఖాదిరేచైవ సౌగంధ్యం బిల్వేతు విపులంధనం

జాదుంబరేణవాక్కుద్ధి ర్భంభూకేచ దృఢాశ్రుతిః॥ వశేచ కీర్తిసాభా
గ్యం పాలాశేసిద్ధిరుత్తమా । కదంబేచ సదాలక్ష్మీ రామచారోగ్య
మేవచ॥ అపానూగే ధృతిర్మేధా ప్రజ్ఞాశ కీర్వపుష్పచిః । ఆయుశ్శీలం
యశోలక్ష్మీ సాభాగ్యంచోపజాయతే ॥ అరేణదంతరోగస్తు బీజపూ
రేణతున్యథాం । కశుభేతథాయుష్యం తథాశలితవర్జితః॥ దాడిమేసిం
దువాకేచ శుల్లకేకటకేథాబాత్యాచకరమగ్ధేచ దుస్స్వప్నంచైవనాశ
యేత్ ॥ మద్దిఫుల్లతో దంతధావనచే ధైర్యముగలుగును. మట్టియూ
డచే శరీరకాంతిగలుగును. జివ్వపుల్లచే ధనసంపత్తుగలుగును. రేగు
పుల్లచే మధురస్వరముగలుగును. జండ్రపుల్లచే సుగంధముగలుగును.
మా రేడుపుల్లవల్ల నెక్కువధనముగలుగును. మేడిపుల్లచే వాక్కుద్ధి.
బంధూక కాష్ఠముచే బాగుగావివరబడుట మోదుగుపుల్లవల్ల నుత్తమమైన
సిద్ధియు కదంబ కాష్ఠమువల్ల అశ్మియు లభించును. మామిడిపుల్లవల్ల
నారోగ్యమును నుత్తరేణపుల్లవల్ల మేధ ప్రజ్ఞ పరిశుద్ధత యాయుర్వృద్ధి
యశస్సు లక్ష్మీ సాభాగ్యము మొదలగు ఫలములు గలుగును. జిల్లేడు
పుల్లచే దంతరోగములుపోవును. మాదిఫలపుల్లజెట్టుపుల్లచే మనోవ్యధా
నివృత్తియు కేఱుసుద్దిపుల్లచే నాయుర్వృద్ధియు దానియ్యపుల్లవలన
దుస్స్వప్ననాశనమును గలుగును. గాన నీచెప్పఁబడిన కాష్ఠములతో
దంతధావనచేయఁదగినది. కొన్నికాష్ఠములను మనము దంతధావన
కుపయోగించఁగూడదు. అవి యేననిన, శ్లో॥ శాల్యల్యశ్వద్ధభవ్యా
నాం తంఙకింశుకయోరపి । కోవిదారశమీపీలుశ్చేష్టాతకవిభీతకాః॥
వర్జయేద్దంతకాష్ఠేషు గడులుం క్రముకం తథా॥ బూరుగుపుల్లయు
రావిపుల్లయు గోగుపుల్లయు మొదలగువానితో దంతధావనము
చేయఁగూడదు.

శ్లో॥ ప్రాచ్యదబ్బుఖిఆసీనః ప్రాగుదబ్బుఖివవా । దంతానాం ధావనం
కుర్యా ద్వాగ్యత స్సమదిబ్బుఖిః॥ పూర్వాముఖే ధృతింవిద్యాత్ శరీ

రాగోగ్యమేవచ దక్షిణేనతథాక్రొర్యం పశ్చిమేన పరాజయం॥ ఉత్త
 రేణ గపాంనాశం స్త్రీశాంపరిజనస్యచ పూర్వోత్తమేతు దిగ్భాగే సర్వా
 న్గామానవాఘ్నియాత్॥ తూర్పుదిక్కు ముఖముగలవాడై దంతధా
 వనచేసినయెడల శరీరాగోగ్యము ధైర్యము గలుగును. దక్షిణముగా
 జేసినయెడల గూరత్వముధిక్మగును. పశ్చిమముఖముగా జేసిన నప
 జయము గలుగును. ఉత్తరాభిముఖుడై చేసిన గోనాశము గలుగును.
 స్త్రీలకును బరిజనమునకును నష్టము. ఈశాన్యదిక్కుఖుడైనయెడల
 సమస్తములైన కోరికలను బొందును. శ్లో॥ ప్రతిపత్సర్వవష్టీషు చతు
 ర్దశ్యప్తమీషుచ నవమ్యం భానువారేచ దంతకాష్ఠం వివర్జయేత్॥
 పాడ్యమి పూర్ణిమ యమావాస్య వష్టి యష్టమి నవమి యాదివార
 ములయందు బుల్లతే దంతధావన చేయఁగూడదు. శ్లో॥ ఉపవాస
 దినే యోవై దంతధావనకృన్మరః । సమూరసరకంయాతివ్రాఘవతం
 చతుర్ముగం॥ శ్రాద్ధోపవాసేదిసే బాదిత్వా దంతధావనం గాయ
 త్ర్యాశ్వతసంపూతమంబు ప్రాశ్యవిశుద్ధతి॥ అట్లే దంతకాష్ఠానాం
 ప్రతిషిద్ధదినే వ్యపి । తస్యత్వచాంతుగంఢాపై ర్ముఖశుద్ధి ర్భవిష్యతి॥
 అంగుళ్యాధావయేద్దంతాక్ నర్జయేత్ప్రదేశిసిం మధ్యమానామి
 కాంగుష్ఠై ర్దంతధావోభవిష్యతి॥ శ్రాద్ధదినసమందు నుపవాసదినస
 మందును గాష్ఠముతో దంతధావన చేయఁగూడదు. అటుచేసినయెడల
 నరకప్రాప్తిగలదుగానఁ దద్దోషనివర్తికేగాను నూలుసాకులు గాయత్రి
 చే నుదకమును మంత్రించి పుచ్చుకొనఁదగినది. నిషిద్ధదినములందును
 గాష్ఠము లభించనప్పుడును జుట్టనవేలువదలి హట్టనవేలుతోఁగాని
 నడిమివేలుతోఁగాని యుంగరపువేలుతోఁగాని యాకుతోఁగాని దంత
 ధావన చేయఁదగినది. పదిరెండుసారులు జలముతో గంఢావముచేసి
 నను దోషములేదు.

శ్లో॥ ముఖశుద్ధిం ప్రయత్నేన క్షత్వైవాహం ద్విజాతయః ।
 ప్రాతస్సంధ్యాముపాసీత తాంవినా నశుచిర్భవేత్ ॥ దంతధావన
 యోగదినమం దైనను మానఁగూడదు. దంతధావన చేసికొనికాని
 సంధ్యావందనమున కర్హుఁడుగాఁడు. దంతధావన లేనివాఁడు పరిశుద్ధుఁడు
 కానేరఁడు. కానఁ బ్రతిమానపుఁడు పైనఁజెప్పఁబడిన విధిప్రకారము
 దంతధావన చేయఁదగినది. పైనఁజెప్పఁబడినవిధి నుల్లంఘించిచేసిన
 దంతధావనము పరమార్థోపయోగి కానేరదు. పరమార్థోపయోగి
 గాని పనిచేయుట నిర్ధర్కమచుటకు సందియములేదు. మనమతముం
 దీశ్వరాజ్ఞానుసారులును సర్వజ్ఞమూర్తులును నగు ఋషులు మనము
 తరించుటకుఁగాను బ్రతికర్మమును బరమార్థము కుపయోగించులాగున
 నేర్పఱచియున్నారు. వారి యేర్పాటుప్రకారము కర్మముచేసినయెడల
 మన మిహపరసౌఖ్యములను దప్పక పొందుదుము. అటులఁగాక మన
 యిచ్ఛానుసారముగా నీదంతధావనాదికర్మముల నాచరించినయెడల
 నైహికనిర్వాహ మొకరితీగా నైనను బరలోకోపయోగమగు ధర్మము
 లభించదు. మనము పరలోకోపయోగమగు ధర్మమును సంపాదించు
 కొనుట ప్రధానమని యెంచవలెను. మన పూర్వకులందఱుం బరలోక
 ధర్మముకొఱకుఁ బొటుపడినవారు. ఆధర్మమువలనఁ బరలోకమం
 దంతమైననుఖ మునేకయుగముల కాల మనుభవించుచురని శాస్త్రీ
 ములు చెప్పుచున్నవికాన మనము పరలోకోపయోగములేని కర్మము
 చేసిన నుపయోగములేదు. ఋషులు చెప్పినరీతిగాఁ గర్మానుష్ఠాన
 మప్రమత్తులమై చేసినయెడల మన కీలోకమందును బరలోకమందును
 లోపములేకుండును. మన మతముం దితర మతములకన్న నిదియొక పెద్ద
 యతిశయము. ఈలోకము కుపయోగించు క్రతికర్మమును బరలోక
 ముకుఁగూడఁ జిత్తశుద్ధిద్వారమున నుపయోగించులాగునఁ దమ దివ్య
 దృష్టిచే నీశ్వరానుగ్రహమునల్ల గ్రంథరూపముగా ఋషులు మనకు
 బోధించుచున్నారు.

మన మతధర్మప్రకారము మనముచేయు ప్రతిపనియుఁ బాపాత్మత్వతీలేకుండఁ బుణ్యసంపాదకముగా నుండును. ఇతరమతములందీ సదుపాయములు లేవుకాన వారుచేయు నన్నిపనులవలనను వారు ధర్మమును సంపాదించుకొనలేరు. మనము వారినుండిరిగా ధర్మసంపాదకము గానిపనులు చేయఁదగినది. ఏకక్రియా ద్వ్యర్థకరి బభూవయను రీతిగా మనఋషులు మన కిహపరములకు రెంటికి నుపయోగించునటుల నేర్పాటు చేసియున్నారు. కాన మనము వారు నిరూపించినరీతిగాఁ గర్మానుష్ఠానము చేయఁదగినది. మఱియు, అటులఁ జేయమేని పరలోకోపయోగిధర్మము లేకపోగాఁ బైన నిరూపించిన రీతిగాఁ గాంత పరలోక హానికరమగు నధర్మముగూడఁ బుట్టునని నమ్మవలసియున్నదికాన ధర్మసంపాదకము గానట్టియు నధర్మసంపాదకమయినట్టియుఁబని ప్రాజ్ఞులగువారు చేయరు. మనము ఋషులుచెప్పిన రీతిని దప్పక యీ దంతథావనాది కర్మానుష్ఠానపరులమై యిహపరశ్రేయస్సులకుఁ బాత్రులము కాఁదగినది.

—* స్నానము. *

పైనఁజెప్పఁబడినరీతిగా దంతథావన మూచరించి యాచమనము చేసి స్నానము చేయఁదగినది. కూర్మపురాణము. శ్లో॥ ప్రత్యక్ష్యదంత కాష్ఠంవై త్కౌశ్లియత్వా విధానతః । ఆచమ్య ప్రయతో నిత్యం ప్రాత స్నానం సమాచరేత్ ॥ ఈవాక్యము దంతథావనయైవతరువాత నాచమనముచేసి ప్రాతస్నానము చేయవలయునని విధించుచున్నది. ప్రాతస్నానముచేసినయెడల మనకుఁ బ్రతిదినము రహస్యాది కృతమగు సర్వపాపమును నశించును.

—శ్రీ మహేశ్వరమహర్షి రాజభటులచే జంపబడుట శ్రీ—

- అ॥ పుష్పదంట్లు తిమ్మిపూసేస్తవలనను ఘటికలను గడించి కొలఁదివిలు
చిరబుధు ఓషితి విరివిగా భుజియించి మైత్ర్యాశ్వాసమున వచ్చి మంత్ర, 2౮౬
- మ॥ నీలఘటికం దన తాటపునం దెట్టుకొని బయలు దక్షిణంబ మణిభద్రుండై
కనుపట్టె, నంత సంతసంబునం బొంగుచు రాజమ్యాయునం బని మణిభద్రునింటం
బ్రవేశించి ద్వారపాలుండకు మరలు వడమఁజేసి మనంబులు పసదనం బొసంగి
తే॥ “మండ! బహుయో ధనులవాఁ డొకండువచ్చి నాదుశేషము వేయియన్నాఁడు వీట
వాఁడు మనయింటిలోనికి వచ్చునెవల నడవంతము, మోసమా నగుచుండె” 2౮౭
- మ॥ అని యాశ్చర్యపడుచు వాఁడు వల్లియని ద్వారంబు గాఁచియుండె, నంత
బుష్పండు మాహి కానామ్ని మణిభద్రుని మగువం గాంచి 2౮౮
- ఉ॥ “మాహిక! యీపురంబునను మాజనకుండగు వీరభద్రునిఁడు
తాహము దూలియుండెడి, నతండు ధరించినపొగిఁతచేలముల్
నాహృదయంబుగూడ మలినంబునొనర్పఁగఁ గానవచ్చినేఁ
డీ హితబోధఁజేసెఁజుని యెంతయుఁ గోపమునకొ బహునకొ, 2౮౯
- కా॥ “చీచీ! తండ్రీని మోసగించి మిగులకొ నెలగారయోగ్యనో
నీచా! నెండెలి సేసికొండ్రీ, వొక కానికొ వారి తీతానకా
నూచి నధ్యను ముదమోసి కరణికొ లుక్తా మహాశ్వాస
నీచేఁ జేయఁగలవ్వు, చింత తివసేరికొ దాని నీనాదొకొ, 2౯౦
- ఉ॥ కావున దానినిఁడ్రీనిమి గట్టిగ వే పదివేలమానకొ,
వానిరిఁబోడి సంతసెల నాత్మ రుచించినయన్ని కొర్రెన్నగలొ
తీరినొసంగు, సంతసములేవిక గచ్ఛముకాల్పు, దాన్మిళా
భావముచేత వంశము దినంబుననుండియుఁ గిందికింబడుకొ, 2౯౧
- కం॥ చిరకాలమునుండియు సత్పురుషులకుకొ నిలయుచున పూతాస్వయముకొ
గొఱునలఁ దగులఁబెట్టుకు, కొఱుమాలినవాడవోమ కొడుకొ! కుడుకుకొ ॥
- కం॥ ఏతత్త్వీత్యుపదేశము నాతిరొ! నాలాభ్యమునకు నాశకము, భవ
చ్యేతత్త్వీతీతింజేతును, దేతెత్తుకొ నింటిలోని దివ్యాంబరముల్, 2౯౨
- కం॥ వ్యవహారంబులలోపల నవనిపతి మెప్పునడసి యాశ్వాసించిన వ
య్యది, యతినికరుణ నావయి యువతీ! పంచాంగురుమ నుండెడి శత్రునకొ,
ఉ॥ ఈవిక వాని నంగముల నెల్ల ధరింపుము, శస్త్రభూషణ
ప్రావృతచాయదేహము హస్త పయోధాని నోలకాడు, వి

నీవును నేనుఁ గూడి యొకటేమగు బంగరుపర్యంబునకా

సాధిగా భుజింతయు శుభాస్యగో! వజ్రనకాజ్ఞాచోష్ఠనకా

౧౯౧

౯౧॥ అనివని యావిడ సంతసించుచు దదుక్తధంబున భోజనాచ్ఛాదనంబు
లొనరించి నివృత్తలృచిత్రంబున వర్తిచుటయుఁ బుష్పండు మోసపదవకుఁడై దేవతంతర
కృత్యంబునకుఁ దాడుకొనియె, సంతసో మణిభగ్రుం డాఁకలిగిని కృవహార్యసాంబు
నండి లేచివచ్చి తియింటఁ గాఁ బ్రవేశింపఁబోయి ద్వాపాలండుగు కొట్టనానిచే
నివేధింపఁబడియు మాతంబునఁ గడపలోపలఁ గాలు ప్లేబుడు వాఁడు కట్టఁచిసి కొని
బుట్ట బ్రద్దఁ గావించె, నంత నేలంబడి కర్తవ్య మెటు గలేక మూర్ఛాక్రాంతుండుగాఁ
దస్మాన్దంబునంజను జనులు చచ్చెఁ జచ్చెనని కలకలంబొసరించి

౧౯౨

తే॥ "భీతి! యేమికాన్యంబుఁ జేసితివి, మొద్దునై క్రూరో! మన్నుఁబోసికొంటి,

ఓయెసర్చినపనియండి యిపుడు నీవు చచ్చితిని రాజుచేతిలో సత్యముగను "

౧౯౩

౯౨॥ అని చీకాట్టుటయు వండుఁడిటనియె,

౧౯౪

౯౩॥ "నా యీకాల్వసు దీయఁజూడఁ దత్తః డెన్నెక్ క్యంతరాపీడితం

దై నుస్మక్మన మండలేదు, బహురూపాన్యండుగానీ యతం

దీ యిల్లెట్టెకి నా యనుఁగునొరగా, డేలాగో తద్యేషుమక్

వేయక్ నేరిచి యార్చు సేయటకుఁ గా విచ్చేసె నహోహేతికా,

౧౯౫

తే॥ ఇంటిలోపలికిం బోమనియటంచు నజమమున్ను ను నరు సేయక ప్రవేశ

మొనరుపఁబోవుటయు నట్టై యొక్కదెబ్బఁ గొట్టివాడను దలవొందఁ గోపవశత,

౯౪॥ మణిభగ్రుం డిపుడు బలభిఞ్జిహార్యములొన భోజనరంజనం సభ

ర్మిణి కాళుఁగొత్తఁ బడుకొనె, నణుమాత్రిమెటుంగఁ డేర్చి యాగమనంబుకా"

౯౫॥ అని యిట్లు పలుకుచుండుటయు నా కలకలంబువిని పుష్పండు మణిభగ్రు
రూపంబునం దలవాకిటికివచ్చి

౧౯౬

౯౬॥ "అనుదిన మస్మదీయమగు నాకృతివాలిచి వచ్చుచుండు వీఁ,

డనుచిత్రమాచరించె గడు యాచకుఁగొట్టి నపు సకుండుతా,

దిన మొకటినుజేమమును దీరిచి రంజిలఁజేసి భూప్రజకా

ధనముగడించు నర్థి జనతండముఁగొట్టుట ధర్మమానోకా"

౧౯౭

౯౭॥ అని కక్కాణించుచుండుటయు మణిభగ్రుండు లేచి యగ్రభాగంబున
కాత్మసముండగు పురుషుఁ గలయనిలోకించి

౧౯౮

౯౮॥ "ఎక్కడివాడవురా యోతెక్కలికాఁడా! ధృతాస్మదీయాంగుడవై

కొక్కమున వండు వలలోఁ జిక్కంజేసికొని యిటుఁజేరితి విటులకా

౧౯౯

అ॥ ప్రభువుపాలికిగి షానీ, నపు సకల నిమ వధింపజేయదనుకనుండ

కవటకేనిచు యిసి తలదాచుకొ, మ్మేమిటికి వృథాగ నీలి గదివు

౮౭౬

మ॥ అనివచ్చించుట ముం బుష్పండ్లిట్లులయ,

౮౭౭

కా॥ నారూపంబును నీవెదాల్చి, కడకక నాయంటికేలేంచితి,

ట్లానీ ! నేనిపు డిందు లేననుచురా నున్నాడె, గొంపోయి నిక

మా రాజేంద్రున కొప్పుజేపెదను, జంపంబుచు నాతండు, పో

పోరా క్రూర ! వితాగ నేల యనువు బొంగొట్టుకొం దీగతిక,

౮౭౮

మ॥ అయి ట్లాండొరులు బాహుబాహు బోర దొరకొనటము నితరులుగచ్చి
యెట్టకేలకు విడిపించిరి, పదపడి మణిభద్రు బందురు లం దరుడెంచి తారాగమెసారు
వారినుగ్రీవులుంబోరె గ్రోధతా మూయ తాడులై నీవుదొంగవన్న నీవుదొంగవని వివదిం
చుకొను వారియరువురిలో మణిభద్రు గుఱుతింపలేక తదభయులం దోడ్కొని రాజ
ద్వారంబుసొచ్చి ద్వారపాలు ద్వారంబున జేకోలగంబుండు పృథివీపతికి విన్నవింప
నయ్యెడనుండు నడతెంచి నేపభావలలో సుభయులకుంకల విభేదంబు దెలియనేరక
విమర్శింపజెదవడి రహస్యంబులు బ్రత్యక్షంబులును నగు నంకంబు లిరువురిం
బ్రష్టించి యిరువురినలను యభావ్యతై సైవ ప్రత్యక్షతంబువవనె, నంత బండుగులం
దలు నొక్కొక్కరి విడచిసి గోత్రినాత్రంబులు పుష్పింప నుభయులం దప్పక
చెప్పి, రంత నయ్యలారముణుం టెల్లం దిలకించి

౮౭౯

క ॥ “ఇచ్చుణిభద్రునియిలు జేగమ్మగజని యతనినడిగి కైకొనిగ, డా

కొమ్మయి తనపతిఁ దొంపఁ గంమ్మ ప్రమాణమ్ము, దెలియరా క కేనక” ౮౮౦

మ॥ అనిసెలవిచ్చి తద్బంధువులం బంప వార లానె కఖిలంబు సేటింగించి

తోడ్కొనివచ్చిరి, పదపడి యానాన ప్రచ్ఛాదితకింకయు (వీధావనతానయనై
రాజసమ్ముఖమ్మున నిల్వొండటయు నాయన

౮౮౧

అ॥ “నిజమెరుంగలేము నీకేనముఖియో మే, మిష్టబంధువులను నెఱుంగఁజాల,

రీతి చాలసేపు భావించి నీప్రియభక్త యెవరో యిందు గుర్తజుట”

౮౮౨

మ॥ అనియాజ్ఞాపింప నాప్రతిపదర్పి

౮౮౩

కం॥ “మణిభద్రుఁడు తన యీశ్వరుణవహ్నిని నన్నుఁ గాల్చుకొని తినుచున్నాఁ,

డణుమాత్రసుఖములే దీకుణపముకదనాకుఁ, చిసిసిగొట్టు కరంబుక,

౮౮౪

కం॥ నాతండ్రిని వంచించి వృథాతురతను నన్నివాహమాడినవాఁ డీ

! పేత. యపు డితునను కలదాతం చిప్పటికి నీయడలంపడు మదిలో,

౮౮౫

ఉ॥ రెండవపూరపుండు పోనరించెను నైహికపాట్య మెంతయుకొ,

వెండిజరీచెలంగుగల వింతదిక్కులును బసిండితో

నిండిన దండి కొప్పుగలు నేడె యొసంగిన వాడు, లేపు మా

తండ్రికి నిత్తున్న కలభాతము నీచులలాడను, కావునకొ

౧౦౬

కం॥ ఇతఁడే నానెనియటించి క. తులనానంబు చేయుపట్టుకొనియెడ ని కక

వ తీహియై పృథముని పతియని నేడె భవయ్యట్టి భాగ్యములేమికొ

౧౦౭

క॥ అని తిలలోదా నుకొని రక్తసిక్తాంగుడొ పృథులబిడ్డయ్యింగాఁ దెలిసి

కొని ద్వితీయుని కరంబు గ్రహించి బలబందలు శృవణంప

౧౦౮

కం॥ “నను నాతఁడ్ర యథావిధి, దనకొనంగిన జహ్ను నన్ని ధానమున నీ

యఃపుడ నను బెడ్డాడెను నననాథ పనిత్రవంతెజలధిశాలకొ!

అ॥ ఈద్వితీయుఁ దధముఁ డెంతయు జేషము వీర్చి కడపఁదపఁ దిరుగుచుండు,

నిఁటిలోకచ్చి యేమేమెయిడికొం చగడువిడిచి తుదకు మగడ యయ్యె”

క॥ అని వాక్కుచ్చుట నుఁ బార్థివుడు వణికియ్యిఁ జెట్టువకు వేలొడఁగట్ట

నాజ్ఞాపించి కథకులకలంబు కావించె, ననినకు శృంగునిపమునకుఁ గొపోవఁడుచు

సే॥ “కలుగ నే కలుగదు కలిశెబోలింకను కలగు దంతావళ గామి కలకు,

విడువనే విడువదు విడిచెబోలింకను పోయిచింత వృత్తాలబాహువులకుఁ

దొలఁగనే తొలఁగదు తొలఁగెబోలింకను పడిలభాగము పుష్పకోరలులకు,

నుండనే యుండ చట్టుగఁజెబోలింకను నానానా భామిన చంపుమునకుఁ

దొయ్యలుల, కివి తొలఁగట్టు మృగమున నైకె గురిగింజలంబోలె బాగుగానె

యుండుదురు కాని లోపలన్న దంతియు విషము పరీక్షింప యుగ్మలకు.

తే॥ శుక్రసీలిని నాంగీకరించి నృపుతులకు బ్రహు మహ్నాభ్యంత్రములయందు

మఱిదియైనను స్త్రీబద్ధి నుఁచిదలచుఁ జెప్పలడిముందు దవ్యాధిచేత నవట,

తే॥ అమృత వధబోధముని పృథి హేలకాలము పొడిముండు సదాయాడుముండలకును,

వాఁడేసిను నాదబోధపానమునకుఁ బూని హృదయము వర్ణింతు పురుషవరుణ

తే॥ లక్ష్మకంబోలి గర్భంబై లలిపిడు కాముని స్త్రీశిశాంగులొ కాళ్ళపైని

బలిమిఁ బడవైతికొందు, గానాపకారిణుల కక క్రష్ణ మెయ్యది గలిగియందు,

తే॥ దుష్క్రియానుభవితోబు దుష్కృత్యల మైన సుసాగవిష కాళి కబల మూల,

వట్టిమాడుది కడు దూరమును నేని గానఁడ వేరి కింక బీడ గలుగకుండు,

తే॥ సంస్కృతియహటస్థశీలసంచరణము నన్ని చేరద్రక్షిణవాణజమనను

దనదు ప్రభుసమ వేళముననె నిత చూపు మగవాని, కద్దానిఁ జూడవగునె,

అ॥ నిర్వృత్తియైన నిర్దయశ్శ్రీమహానామ జాడ్యకృష్ణమునను స్వరూపమై
నిఁదీపానుసేయునుందు రీసుందరుల్, మందలదే వీరగుణములకున,
తే॥ పూర్వికల్పడియించిన భూరికీర్తి ధాళితములగు నిజగుణైశ్వర్యహముల
నల్లఁజేయు నకృష్ణార్థపుఁజెలువలన దీపపుంగిఁడవిధమునఁ దీఁగఁబోఁడి,
సీ॥ పురుషహృద్వైద్యముల్ పొందెడి ముక్తినింపఁగఁజేయఁ జగద్రమఃకాంతిగాఁగ
ధర్మమనఁ పెనుమాను ధాతృనైఁ జెప్పునఁ గూలఁబ్రోయుట తోరుగాలిగాఁగఁ
గామాన్తవంబులొఁ గాలువెట్టుటయును వెన లోపలికినీడ్వ మొసలిగాఁగఁ
మోక్షవంబుజేరితి ముఖ్యమా నగరంపు మాగ్ధులునట గడిమానుగాఁగ
సంతతిచయంబునకుఁ జెఱసాలగాఁగ భున త్రివిష్టపవృత్తి తొక్క గర్తగాఁగ
భూరసంసారవిషనవాగురయుఁగాఁగ బ్రహ్మచర్య స్వజింపఁగఁబడియెఁ బడఁతి

కం॥ మగవారిని బంధింపఁగఁ దగుసాధన మింతయేని దక్కటి చేత
దృగవాసున కగుపడమిని వగలాడి స్వజింపె సుదృఢపాశముగాఁగన్” ౮౩౦
చ॥ అను పద్యంబులు చదువుచు బహుప్రకారంబుల విలపించి శ్రీనిహర్వి
చితించి ౮౩౧

సీ॥ “సంసారసంబంధి సౌఖ్యంబులేనియు ననుభవింపఁగ నైతిఁ దనివివేచి,
గడు లోభినగుచు నొక్కడ నేని యింత దానముఁజేసికొననైతి విరులఁజిత్తిని,
నొక్కనిన బేరి జక్కఁగాఁ గూర్చుండి జసియింపఁగానైతి తెగనునవు,
జ్వలితాగ్ని నాజ్యహతుల నెక్కి నేనాడు వ్రేల్వబూనఁగనైతి విధియలేముగఁ,
గావలసినంత విధంబు గలిగియుండెయును బొనర్పఁగనైతి నే నొక్క ముప్పతి,
గడియ తీరికలేకుండఁ గాలమెల్ల వ్యర్థపర్చితి నకట ! ధనార్జనమున, ౮౩౨
తే॥ లోభికిం గుల్యుడగు దాత లోకమునను బట్టియుండఁ, డిఁకెన్నడుం బట్టఁబోడు
తాను దన భవమును జేతఁ దాఁకనైఁదఁ దాఁక కితరులకర్పించు ధన్యతఁజేతఁ, ౮౩౩

క॥ దానము భోగము నాశము మానుగొని మూఁడుగతుల నహి ధిమఁజేతఁ,
జేని నిదఁడో భుజింపఁడో దానికి మూఁడవదియైన ధన్యతమె గలియఁ, ౮౩౪

అ॥ ద్రవ్యఁగతుడయ్యు దాతగావడచో క్షీణి దర్శింపఁగఁజేవబడును,
దానామార్గమనికొందత్సమద్రము నిష్టఁప్రదేశముగఁ దలంపఁబడదె, ౮౩౫

కం॥ ఎపుడును వచ్చుచుఁ బోవుచు నుడయు క్తంబులు ధనంబు యోగులయొద్దఁ
విఠులవ్యధాన్వితంబగు, గృహణునికడ నినువోవుఁ గిమ్మఁకుండన్, ౮౩౬

కం॥ దీనుల కీవలఁ దినవలఁ గానీ సంచయము తగదు కలిమి భుజిల్లన్,
మామల నీగలుకూర్చిన తేనియ పెరజనులుత్రావి తృప్తులుకారే, ౮౩౭

తే॥ ఏది యాచించబడి యగ్ని కీయఁబడదో యేది యజ్ఞములలోన కర్మయఁపబడదో
యా కదర్శనము క్షీతం బైన ధనము చోరపార్శ్వగృహముల జేయఁ దువకు,

ఆ॥ దానమే గుణము ధనవంతులకుఁ జూడఁ దాతలకు గుణము ధనసమృద్ధి,
రెండుగూడ నొకట నుండకయున్నచో నగునుమోన, మిది యథార్థ వరయ,

ఆ॥ పవపుఁజెలివిధమునఁ పథిమలకుంగూడ భోగ్యగాక భార్యబోల్కె నెపుడు
నొకనియంటిలో నె యుండెడి లక్ష్మీచే నేమిచేయఁబడెడి నెంచిమాడ, ౮౪౦

కం॥ జనులకుఁ బ్రాణాధారము ధనమే యగుఁ గాని భక్త్యతత్తిగా దరయఁక,
ధనిమైన లోభి యతిశయమున నే ధరియింపఁబడెడి భూమి నిజముగక ౮౪౧

తే॥ పసిడిగొట్టులకృపచేతఁ బృథివిఁ దాను మోయుచున్నాఁడు గూఢపాన్నా యకుండు
తత్పక్షిమృగః యూష్యచేతమ ధనంబు భూగతం బొనరింతురు పూనియాల ౮౪౨

మ॥ అని తన్నుఁదాఁ దిట్టుకొని బహుధింగులం బ్రేపించు వణిధిఁడుం బట్టు
కొనిపోయి రాజభటులు నిర్దురంబుగం డట్టునుఁ జెట్టునకు వ్రేలఁగట్టుటయు ౮౪౩

— పుష్పంబు మణిభద్రుని గృహక్షేత్రములు స్వాసేనము చేసికొనుట —

తే॥ పుష్పంబు ముకుళితమై యుం బోవుకొలఁగ మాఁగి కాభి శ్రమైనచుమ్మ గుంపఁగూడి
బంధువులు వెంటరా మోరఁగుటఁదగును ముగనరగం వశిష్ఠులచుట్టును,

మ॥ అఁత్యు నయగ్రహంబున నొక్కంతును నతని వాస్తవ్యస్థితి ముఖంబునఁ
నట్లు పితృసైతామింబున మ దిరఁబడుచోలే నంగి తన్మృత్యుంబునం గూరుమండి

బందుకుల నందఱః చిలిచి ౮౪౪

ఉత్పాదము॥ బ్రాసుచిరరనుండి నెఱుఁగి తా నుదీనులక్ష్యిచేఁ
డీసుకధ్య మాటలన నెట్లా నిర్వేద ప్రయత్నం,

ధీఃముఖ్యుల డనుచు నేను త్యాగములనొ
బాసిపోనను డెలక్ష్యి, బాసుగా నెట్లిగిరిన్, ౮౪౫

కం॥ కావున మద్బుధులకు దేవబ్రాహ్మణాలకును మదీయైశ్వర్యం
తే నిధివించియెసం గెదఁ, బోవిడిచెదఁ కినితనము పూర్తిగ నికన్,

మ॥ అని యెవరికిఁదగినరీతి వారికి వస్త్రధూషణంబు లొసంగి వేరవిదులగు
విప్రులం చేరు మేరుయసఁ బింపఁబడి యొక్కొకరికొక్కొక నేనుజోడు నదక్షిణం
బుగానరుప్పించి యాటపాటలవారికిని విశేషించి యంధపంగాగులకునున్నంబునెట్టిం
చియు నంకుకంబు లిప్పించియు నందఱం బుచ్చినైచి తిరుగియుం దానును భుజిం

చిరి, పరకీమమైన విభవం దివ్యధంబుగా నటనికి సంపాద్యమగుటయు శాశ్వతసహితం
బుగా స్వేచ్ఛమై ననుభవించె, ౭౪౦

— : పుష్పండు పాపభరిహారార్థము హటకేశ్వరంబున కరుగుట : —

అ॥ మరుదికంపురాత్రి మాహిక పుష్పండు నిద్దురి మనవ్వ జొద్దజేరి

యెఱుంగఁగోరివివర మెరుసుమీనకుండ ముట్టుకొలి పండు లిట్టులనియె,

కా॥ “యాచిక్షేన మను శయంబుగనునా కై తీవు నాథుండ, వా

దేవానాంపురము సంత్యజించితిని ద్వత్తీత్వేనై కాన నీ

ప్రావీణ్యం బది మై దృజాలిక మొ మంత్రప్రాప్తమో దేవతా

సేనాలబ్ధమొ చెప్ప, యాగృకుడవై చెన్నొందె దటంబుగన్, ౭౪౦

తే॥ నగలు నాణెము లిడినాకు సొగసుఁజేసికట్టి తొలిదినముననె నీ యబిలవార్త

కపటసంభవమని యెఱుంగఁగలిగితిని మనోనాయకా ! నేను నిశ్చయముగ”

చ॥ అని యిల్లువ క్కాణించుటయు నలండు పక్కున నవ్వి కాంగిటగుచ్చుకొని ౭౪౧

చం॥ “ఒకటిని పాణివాహకనో బాగుగ నన్మదులతిమంతయున్

దెలికొన గల గన్గితి, త్వదీయముభాజము మాచిన దుకై

కలవడియుచేతఁ దల కాయపయిం బ్రహరింపుడన్ద యా

సులలిత కాయుండన్ ద్విజుండ సుందరి ! నేనిక నేమి చెప్పదున్, ౭౪౩

తే॥ హటకేశ్వరమునకేగి యటఁజేరిండు గూర్వధిగవాసుఁ గొల్వనాయాగ్యుండంత

నాకు పుణిధిమృతాపమున్ భావమున బ్రసన్నుడై దయచేసె నోచాద్రవదన !”

చ॥ అని మధురాక్షరంబుగా నుడువుటయు నప్పడంతి మతియునిట్లునియె, ౭౪౪

చ॥ “నినుఁగనుగొన్న తిత్తణమ నీరజబాణున కగ్గమెతివాఁ

డినుఁడు తదాకృతిన్ మరల నీయకయుండఁడ, గాన నేగి య

య్యవఘు భజంతు, నిట్టినిను నక్కుఁజేయకయున్న నాకు నీ

యనుపమరూపమేమిటికి, యావనిమేమిటికిన్ వృథా విభూ !” ౭౪౬

చ॥ అనినని పుష్పండు నోటకున్న ఘటకందీసి యా యన్నమిన్నమున్న

గన్నరూపంబును ధరించుటయు నాపె సంతసంబునం బొందుఁ బుటకాచి

గాత్రిమై యతిని గాఢంబుగం గొఁగలిచుకొని ౭౪౭

అ॥ “ఇపుడు నఫలమయ్యె నెంతయు నా జన్మరూపయావనములు రూఢముగను,

మదిసిగోరినట్టి మన్మథవిగ్రహ మీవు మగడవై తిఁ కేమికొదన, ౭౪౮

అ॥ ఇంతవఱకునే నొకించుకమైనను బంచబాణసుఖముఁ బడసియెఱుంగ,

ముసలియొద్ద నేమిముచ్చటచీక, నీ కగ్గమైతి నేర్చు ననుభవించు॥

౪౫౯

న॥ అని వాకుచున్నట్లయఁ బుష్పండ్లినియె,

౪౬౦

అ॥ “యొమ్మవయసముల నొగిం బ్రవేశించునా? ధైర్యమందును త్వదంగమందుఁ

బెద్దకాలమునకుఁ జేరుననీ! లభియించి, తేమిసేయదోచు, దేమనెందు” ౪౬౧

న॥ అని పలికి మన్మథవశుండై మైదునబున కుపక్రమించి యెంతిప్రార్థు చని నదియు నెప్పుడు తెల్లవాటినిదియు నెఱుంగ నేరక యింతయుం దానును నేకాకృతిని భజించి యుక్తుననుకూలాకృతియై యిసుగు దుదలుంచుటయు నల్లయంద పొల్లన జోటంబెట్టుచుని మరల మణిభద్రుమాపయి ధరియించి యట్లు పగల్గెల్ల మణిభద్రుల డును రాత్రుఁ బుష్పండును నై బెద్దకాలముండి కొడుకులను బిడ్డలను గొడుకుల కొడుకులను గాంచి వృద్ధుండై

౪౬౨

అ॥ “మాయఁబన్ని నేను మణిభద్రుఁ జంపించి మగడనైతి వాని మానవతికి,

సంతుగూడఁ గంటి, నెంతయభుష్మిని, హాటకేశ్వరయన కనుగువాడ,

౪౬౩

— • పుష్పాదిత్యమాహాత్యము • —

న॥ అని చింతించి కొడుకులకు వేలువేళ భాగంబులు పంచియిచ్చి లెక్కలేని లొక్కలబును గొండు జమత్కొనపురంబున కరిగి యాదిత్యున కాలశంక గట్టించి సర్వాంగదోషంబుఁ జేయించువాని చారుశ్చరణబ్రాహ్మణులకు సతీసహితంబుగా సాష్టాంగపతి ప్రాయశ్చిత్తముచేయించుటకును దద్దేవునకుఁ బుష్పాదిత్యునంజుం బొన రించుటకును బ్రార్థింప వారలు

అ॥ “త్వన్విశుద్ధికిఁగలకుఁ దగిన ప్రాయశ్చిత్త మాచరించువార మంతెకాని

యాజ్ఞరలు శ్రీకీర్తి హరియించుటకుమాత్ర మేము నిశ్చయముగ నిష్టపడము”

న॥ అని చెప్పుటయు నందు మధ్యసమీక్షలగు మఱికొందఱు

౪౬౬

క॥ “ప్రాయశ్చిత్తనిమిత్తము దేనుం బొకలక్షధనము ద్వితీయ, కటులే

యాయాదిత్యుని వృత్తికినై యిమ్మొకలక్షతీర్త వభిలషితింబుక”

౪౬౭

న॥ అని యందఱుంగలసి లక్షద్వయపరిమితధనంబు పుష్పనివలనం గైకొని రదారాధితుండగు దేవుఁ బుష్పాదిత్యసంజ్ఞం బిలువఁదొడంగిరి, యాజ్ఞవల్క్యప్రతిష్ఠితుం డైనను నాదేవునకుఁ బుష్పాదిత్యసంజ్ఞ యివిధంబుగా నేర్పడినది,

౪౬౮

౯ రాచూరి సుబ్బయ్యగారు - శ్రీ శ్రీ విరూపాక్షసంస్థాన పృథానమంతి

౧౦ ఘంటంభట్లగారి వెంకటభుజంగముగారు - ముసలాపురం

౧౧ దండు గుండేరావుగారు, కరణము - ముసలాపురం

౧౨ తిగుళ్ళ కృష్ణారెడ్డిగారు, పటేలు - ముసలాపురం

౧౩ కాటమాను హనుమయ్యగారు, నర్సారావుపేట

౧౪ తిప్పరాజు కామేశ్వరరావుగారు, కరణం, దుగ్గిరాల

౧౫ భాస్కరరాయని వెంకట రామయ్యగారు, వంగపల్లి

౧౬ నరసింహస్వామివారు, యాదగిరి

౧౭ బీరకాయల హనుమంతరావుగారు, రాయగిరి

౧౮ పాలపర్తి గోపాలకృష్ణయ్యగారు, బెజవాడ

౧౯ జూలూరి వెంకటరత్నముగారు, వకేలు, గుంటూరు

౨౦ తుమురుగోటి నరసింహారావుగారు, తిరుమలగిరి,

౨౧ మొదళ్ కిషక్ రావు దేశముఖుగారు, నల్లపల్లి

౨౨ నార్సేపాటి వెంకటసుబ్బారావుగారు, నర్సాపురం

౨౩ బాసపాటి సుబ్రహ్మణ్యంగారు, ఆర్కింగు కరణం, పాపయపాలెము

౨౪ చిక్కరాజు మట్టపల్లి రావుగారు, కరణం, చెలమతి

౨౫ కవులూరి నరసింహారావుగారు, ఈలపొళిలు

౨౬ గోపేటి వేణుగోపాలరావుగారు, పోలీసునవినస్పెక్టరు, పత్రికాడు

౨౭ నడింపల్లి నరసింహారావుగారు, రిజెస్ట్రార్ డివిజన్, కార్కు, క్రోసూరు

౨౮ రావకొండ వెంకటరామయ్యగారు, యెనమడల

౨౯ నారపరాజు వెంకటలక్ష్మీనరసింహారావు దేశముఖుగారు - తమ్మవరం

౩౦ కన్నగంతు సుబ్బారావుగారు - పోలీసునవినస్పెక్టరు - సిడుగురాళ్ళ

౩౧ మండ చినవెంకయ్యగారు, దండమూడి,

౩౨ శ్యామాపంతులగోపాలరావుగారు-బందోబస్తు మొహతెమిక్-వరంగల్లు

౩౩ తిరుమలనల్మొక చక్రవర్తి వరదాచార్యులకయ్యవార్లంగారు-కాతాపురం

౩౪ కన్నయ్యగారిసంగయ్యగారు-ముసలాపురం

౩౫ చక్కిలం పాపయ్యగారు-ముసలాపురం

౩౬ ఆశ వెలిమె లింగన్న ముద్దలగారు-గడిపెద్దాపురం

౩౭ కిషక్ రావు దేశపాలద్యగారు- తాళ్లపల్లి

౩౮ వెంకటరాజయ్య మస్తేదారు, సీతారాంపురం.

౩౯ తొర్లకొండ లక్ష్మారెడ్డిగారు, కీరసాగరం.

౪౦ తాత్యాలి వెంకటేశ్వరరావుగారు, సంకెం

౪౧ దంగరాజు గోపాలకిషక్ రావు దేశముఖుగారు, పాపురం

౪౨ చివుతుల శ్రీరామశర్మగారు- నాగులుప్పలసాడు

అభినవసరస్వతి.

పత్రికాధిపతి:— జానపాటి పట్టాభిరామశాస్త్రి.

ఇది యొకమాసపత్రిక. ఇందు వర్ణాశ్రయభోధక గ్రంథములును విమర్శనములును వ్యాసములును బ్రకటింపబడును. చంద్రా సం॥ 1 కి రు 3-0-0

ఈ కార్యస్థానమున వెలకుదొరకు పుస్తకములు.

1 కరిషోధా రిణి [పూర మీరభద్రకవి]	...	0	4	0
2 వాసంతికాపరిణయ నాటకము	...	0	4	0
3 కంసవధ నాటకము.	...	0	8	0
4 చమత్కారమంజరి (సింహాద్రి వెంకటాచార్యులు)	...	0	4	0
5 విరూపాక్షశతగురుపరంపర	...	0	2	0
6 నితీగీతలు (సుమతిశతకమునకు సంస్కృతము)	...	0	2	0
7 విశ్వబ్రాహ్మణశబ్దఖండనము, బ్రాహ్మణశబ్దపిచారము	...	0	2	0
8 పిన్ద్రహారాధన ఖండనఖండనము	...	0	4	0
9 చిత్తూరుజిల్లాతీర్పు విమర్శనము (పత్రికాధిపతి)	...	0	4	0
10 సంకదోషము	...	0	8	0
11 పులిందావివాహము (పత్రికాధిపతి)	...	0	4	0
12 వత్సలనీతశతకము	...	0	1	0
13 శివానందలహరి (తంగడ రామకృష్ణకవి)	...	0	4	0
14 నర్సారావుపేట శతాధానము (తిరుపతివెంకటేశ్వరము)	...	0	8	0
15 పశ్చాత్తాపము	...	0	2	0
16 పశ్చాత్తాపపిచారము	...	0	2	0
17 పురశ్చరణము	...	0	2	0
18 శంతనురాజచరిత్ర	...	0	14	0
19 వర్ణవర్ణము	...	0	4	0
20 స్వర్ణకావ్యవహారము	...	1	8	0
21 శుద్ధాంధరశక్తిచరిత్రము	...	0	10	0
22 తిరుమలవేంకటేశ్వరతత్వము	...	0	1	0
23 మాతసంహిత-ఆంధ్రము	...	2	0	0
24 స్కాందమహాపురాణాంతర్గతనాగరఖండము (1 సంపుటము)	...	1	0	0
25 డిటా నాగరఖండము (2 సంపుటము)	...	1	8	0
26 భారతీయప్రబోధము (పిఠాపాటి చిదంబరశాస్త్రి)	...	0	4	0

అభినవసరస్వతి కార్యస్థానము,

జానపాడు, పిఠాపాటి చిదంబరశాస్త్రి.

గుంటూరుజిల్లా.